

УДК 821.11+821.214 «19/20»

Світлана Євтушенко

«ВТРАЧЕНА ІДЕНТИЧНІСТЬ» ЯК ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ СИНДРОМ

Сучасним глобалізаційним процесам притаманні інтенсивність і розмах. Через це особливої актуальності набувають проблеми ідентичності. Відсутність єдиного визначення поняття «ідентичність» зумовлена складною природою даного явища. У статті увагу зосереджено на дослідженні феномену «втраченої» ідентичності. В індійській колоніальній історії поява індійців із «втраченою» ідентичністю пов'язана з британською політикою «англізації» певного прошарку індійського суспільства. «Англофільство» індійських цивільних службовців та їх відмова від національної ідентичності актуалізуються в романах сучасних англо-індійських письменників. Кіран Десаї у «Спадиці втрачених» та Арундаті Рой у творі «Бог дрібниць» акцентують увагу на негативному впливі «англізації» на колишніх жителів індійської колонії. Письменниці підкреслюють, що англофіли виявляються небажаними анахронізмами постколоніальної Індії.

Ключові слова: глобалізація, ідентичність, англофільство.

На початку ХХ сторіччя активізувалися глобалізаційні процеси. Через це модель національної держави частково «поступилася місцем глобальному світовому простору» [10]. Суть глобалізації полягає не у відмиранні націй-держав, а швидше в інтенсифікації та поглибленні міжнародних, економічних, політичних та культурних взаємин. Подібні явища спостерігалися протягом усього існування людського співтовариства. Справедливим можна вважати твердження, що процес глобалізації почався з початком самої історії. Однак, на відміну від попереднього «глобалізаційного» досвіду, інтеграція ХХ сторіччя відрізняється небувалим до того розмахом й інтенсивністю.

Зважаючи на масштаб глобалізації, що постає як «неминуча фатальність нашого світу» та «незворотній процес» (З. Бауман), особливо гострою видається проблема етнічної, національної і культурної ідентичності. На думку Е. Саїда, поняття «ідентичність» – це найприкметніша ознака як імперіалістичних, так і колоніальних культур. У ХХ сторіччі попри чисельні зміни на карті світу незмінним залишився підхід, за яким «людина означається за своєю нацією» [7, 29]. Свідченням цього є дискусії про актуальність / неактуальність «ідентичності» в реаліях сучасного світу. Приміром, О. Гнатюк в одному зі своїх есеїв згадує подібні полеміки щодо польської ідентичності (чи польські ідентичності), під час яких «наголошувалося на актуальному змісті цього поняття» [2, 335].

Визначення дефініції «ідентичність» та окреслення її основних параметрів наразі залишається одним із найважливіших завдань сучасної науки. Відсутність уніфікованих означень пов'язана зі складною природою самого явища ідентичності, характерною прикметою якого є «постійна розмитість і

плинність» (Я. Грицак). Подібну картину спостеріг Я. Грицак, аналізуючи історичний досвід «Slavia Orthodoxa». На думку дослідника, «двозначною» ідентичністю уражені українці, росіяни, білоруси та інші народи, які «успадкували візантійську спадщину й так само являють світові зразок (за термінологією Рябчука) «домодерної економіки» та «домодерної політичної системи» [3, 14]. Складна природа ідентичності обумовлена багатьма чинниками, серед яких не останнє місце посідають історичні обставини, географічні особливості, культурні відмінності тощо. Приміром, таке явище як культурне пограниччя надзвичайно ускладнює національне самовизначення та сприяє формуванню постатей із «проблематичною національною ідентичністю» (А. Ф'ют).

Довготривале перебування Індії у складі Британської імперії посприяло виникненню такого феномену як «втрачена ідентичність». В. Ніколаєв відзначає, що втрата індивідом ідентичності може бути пов'язана зі «швидкими змінами в соціокультурному середовищі» [5, 725]. В індійській колоніальній історії цілеспрямована британська політика «англізації» (а саме: 1) англійська мова (спілкування з англійцями, ознайомлення з художньою, публіцистичною, філософською, науковою літературою Європи); 2) англійська освіта (виховання людей відносно вільних від жорстокості кастово-обмеженої ментальності та мазохістського світосприймання, формування своєрідної нової касты, поглиблення уявлення про Захід в цілому і в особливості – про Англію, її історію, суспільство, культуру); 3) англійська культура (форми соціальності, спосіб життя англійців) [9]) виявилась тим соціокультурним чинником, що вплинув на розповсюдження «англофільства» серед певних прошарків індійського суспільства та призвів до відриву від традиційних культурних кодів.

Поява в Індії англофілів / проанглійськи налаштованої еліти обумовлена впровадженням у країні західної освіти (1817 – рік заснування в Калькутті Індійського коледжу, в якому вперше почали вивчати європейську історію, літературу, природничі науки). Томас Бабінгтон Маколей – історик-ліберал та індійський адміністратор – у своїх «Зауваженнях про освіту» вказав на важливість культивування специфічно англійської освіти на індійських землях для реалізації британського керування: «Нам, з огляду на обмежені ресурси, не варто намагатися дати освіту всій масі народу. Ми повинні в даний час докласти всіх зусиль, щоб сформувані клас, який може бути перекладачем між нами і мільйонами, якими ми керуємо, клас індійців за кольором шкіри, але англійців за смаком, судженнями, етикою та інтелектом» [11, 267]. Б. Андерсон звернув увагу на довготривалість (розрахована на 30 років!) та цілеспрямованість британської «освітньої» політики, головною метою якої було перетворення «ідолопоклонників» на англійців. Посутньо можна говорити про «свого роду духовне змішання рас, яке (...) досягло надзвичайного прогресу та витонченості» [1, 113].

Виділяють три пласти в англофільстві індійських інтелектуалів:

1) Політичне англофільство (функціонування стереотипу «родинного» відношення британських володарів до індійських підданих, усвідомлення переваг політичної системи).

2) Соціальне англофільство (впровадження англійських ідей – соціальна / національна солідарність, рівність прав, суспільного обов'язку, свободи та гідності людини, сумління та патріотизму).

3) Культурне англофільство (висока оцінка англійської культури, формування англомовного прошарку індійської культури, впровадження англійської моделі освіти, розвиток нової індійської літератури на рідній та англійській мовах) [9].

Дослідники підкреслюють складну і багато в чому позитивну природу «англофільства». Це і «своєрідний прояв патріотизму», «герменевтичний феномен» (подолання негативного відношення і формування поваги до Іншого, що ґрунтується на прийнятті та розумінні його переваг та смислів його культури), і форма сучасного розвитку Індії («поєднання традиційного (...) з новими формами економічного, соціального, культурного та політичного життя»), і культурологічний фактор (посприяв «створенню (...) індійської інтелектуальної та культурної еліти») [9].

Сучасні англо-індійські письменники (Кіран Десаї, Арундаті Рой) акцентують увагу на зворотному боці «англізації» – негативному впливові на жителів колишньої індійської колонії, насамперед індійських цивільних службовців. Складові британського імперського міфу – месіанство, расова вищість, імперський патерналізм, соціал-імперіалізм – формували національну свідомість англійців щодо жителів підкорених територій і не припускали можливості існування інших цивілізаційних проектів, які б враховували «глибинні відмінності, характерні для тієї частини людства, що знаходиться поза впливом Заходу» [8, 67]. Усвідомлення наслідків британського «експерименту» прийшло значно пізніше. Англійська освіта перетворювала індійських цивільних службовців на «чужинців у рідній країні», які до того ж були приречені на «ірраціональне» підпорядкування англійським «матурранго». Ситуація ускладнювалася неможливістю обіймати вищі посади в імперії, а ще більше тим, що «був закритий рух за межі її периметра: як горизонтальний (скажімо, на Золотий Берег або в Гонконг), так і вертикальний (метрополію)» [1, 115]. Довічне «служіння» Британській імперії в межах колонії – основне і єдине призначення індійського службовця.

Переважає більшість індійських цивільних службовців – це віддані прибічники англійців. Вони формували своєрідний прошарок індійського суспільства – англофілів / «англофільську породу». Ставлення до індійців-англофілів було однаковим як у метрополії, так і на периферії: «Над ними сміялися в Англії, (...) і вдома» [6]. У постколоніальний час пієтет перед англійцями перетворює їх на так званих невинуватих ЧЧП («чі-чі-поч») англійців, що в перекладі з хінді означає «вигрібатель лайна». Можна говорити про приналежність їх до особливої категорії людей із втраченою ідентичністю.

Опинившись на хибному шляху, вони назавжди «загрузли поза власною історією» [6] без права повернення назад.

У романах Кіран Десаї «Спадщина втрачених» та Арундаті Рой «Бог дрібниць» образи англофілів – судді Джемубхаї Попатлал Пател та Королівського Ентомолога Папаччі – представлені як «небажані анахронізми постколоніальної Індії». Застиглість у колоніальному минулому метафорично увиразнюється шляхом порівняння персонажів із ящіркою («швидше ящір (...) ніж людина»), рептилією («безволосе чоло, плаский ніс і підборіддя, беззубість, малорухомість, застиглий погляд»), «галапагоським чудовиськом».

Джемубхаї Попатлал Пател народився в сім'ї торговця лжесвідченнями. Батьківська віра в неабиякі здібності єдиного сина уможливила реалізацію амбітної мрії про суддівську кар'єру: «Не просто в суді йому працювати, а бути суддею! Його син подолає ієрархічні бар'єри. Його голову буде прикрашати безглузда біла перука. Суддя – син, батько за кафедрою свідка. Вони разом будуть вершити це сміховинне правосуддя» [4]. Місіонерська школа, єпископський коледж, Кембридж – такі етапи навчання пройшов суддя перш ніж отримати призначення в далекий штат Уттар-Прадеш.

Перебування у Великій Британії змінило певні колоніальні стереотипи майбутнього судді. Виявилося, що Англія / метрополія – це країна, в якій переважають невеличкі сірі будиночки, мешканці яких небагаті люди зі своїм дрібним, неестетичним життям, дріб'язковими інтересами. Подібне відкриття було неочікуваним, оскільки в уявленні індійців імперія асоціювалася з величию і розмахом. Несподіваним також було ставлення англійців до чужинців / жителів колонії, особливо з іншим кольором шкіри. Майбутній суддя особливо гостро відчув це під час пошуку житлової кімнати. Обійшовши намарно двадцять два будинки, він нарешті винайняв кімнату в будинку місіс Райс на Торнтон-роуд. «Ця добра жінка йому теж відмовила б, але (...) її будинок «з видом на рейки» популярністю не користувався» [4].

Постійне відчуття Інакшості не дозволило Джемубхаї інтегруватися в англійське середовище. Чужість оточення призводить до неприйняття власної особистості («перестав вважати себе людиною»), що особливо гостро виявилось в запереченні власного тіла: «Колір власної шкіри видавався йому неприродним (...). До кінця життя ніхто не бачив його без шкарпеток і без взуття. Він віддавав перевагу тіні над світлом, похмурому дню над сонячним, боячись, що світло викриє його, виставить на огляд його потворність» [4]. У Кембриджі своєрідним захистом від ворожого середовища стає навчання. Все інше – англійська природа, кам'яні візерунки коледжів і церков, спів церковних хлопчиків, зелені річки, сади, лебеді – пройшло повз увагу майбутнього судді. Як наслідок, розквітла пишним цвітом самотність, яка в подальшому визначить життєвий шлях Джемубхаї.

Інакшість та чужість суддя відчував не тільки під час перебування в метрополії. Індія та її мешканці не стали тим середовищем, в якому він почувався певно. Натомість його супроводжувало незмінне почуття сорому за приналежність до індійського народу. Вперше це принизливе почуття він

спостеріг у день відправки до метрополії. «Багато років минуло, але жорстокість цього дня не згасла в пам'яті». Він ніби вперше побачив свого простого, малоосвіченого батька, який відважився на нетривіальний вчинок. «Любов у серці Джемубхаї змішалася з жалістю, жалість перейшла в сором (...)» [5]. Відтоді почуття кохання і гіркоти незмінно супроводжували суддю. Подібні емоції викликала також турбота матері: «Любов (...) Жалюгідна любов, індійська любов, смердюча і неестетична» [4]. Можна вважати це початком безмежної самотності, яка перетворила суддю на чужинця у власній країні.

«Гастрольний» період цивільної служби Джемубхаї приніс йому певне задоволення: «Жорстокий графік бадьорив, великі повноваження пестили самолюбство» [4]. Попри те, що судові розслідування більше походило на фарс, авторитет судді незмінно зростав, що врешті-решт дозволило йому отримати посаду голови судді в Лакхнау. Секретом його «успіху» були не набуті знання, а швидше дивні властивості: мова, яка, здавалося, не належала до жодної з існуючих мов, недоступний, непроникний вираз обличчя. «Він суворо сидів у своєму суддівському кріслі, увінчаний білою напудреною перукою, з білим напудреним обличчям, стиснувши в кулаці дерев'яний молоток» [4].

Останній прихисток суддя віднайшов у «таємничому» будиночку поблизу Гімалаїв і подалі від людських домівок. Місцезнаходження виявилось ідеальним для реалізації заповітної мрії Джемубхаї: «Усамітнитися, відгородитися, відмовитися (...) жити іноземцем у власній країні (...)» [4]. Віддаленість оселі створювала ореол загадковості і викликала незмінний інтерес у місцевих жителів. Однак володіння відставного чиновника мало єдиний «секрет» – «запустіння», «занепад», «розруха», що прекрасно корелювало із внутрішнім світовідчуттям судді. Варто відзначити, що авторка неодноразово звертається до опису «таємничої» оселі Джемубхаї, оскільки вона уособлює орієнталістське ставлення європейців до Індії. Вибудував будинок «якийсь шотландець», пристрасний любитель друкованої екзотики тих часів на кшталт «Індійських Альп...», «Країни лам», «Привидів рикші», «Мого дому Меркара», «Чорної пантери Шинграулі». Безіменний європейець відчув у собі бойовий дух і потяг до самопожертви, матеріальним втіленням яких мав стати палац у найбільш екзотичній частині Індії. Тягар самопожертви, – з гіркою іронією зазначає письменниця, – був перекладений на чужі спина, тобто на індійців, які носили вгору спочатку каміння, потім водопровідні труби, прилади, черепиці для покрівлі, сантехнічну кераміку, фігурні ковані ворота тощо.

Єдиною розрадою у самотньому житті відставного чиновника стала його онука Саї. Вона була надзвичайно схожою на нього і суддя навіть пошкодував, що необачно відмовився від доньки: «Поведінка, постава, вимова... Європеїзована хінду, вихована англійськими черницями, чужа у своїй країні» [4]. Суддя припустив, що, можливо, «відновлювалася порушена ним рівновага рішень і дій». Англійськість Саї, яка так потішила її діда, не сприймалася усіма індійцями позитивно. Найвиразніше це виявляється у дратівливому

внутрішньому монологі Джіана, який засуджує свою кохану саме за її англійськість. Його все обурює – її англійська мова, невміння їсти руками, небажання присісти навпочіпки в очікуванні автобуса, відсутність масла на волоссі, англійські овочі, французька квасоля, зелений горошок, зелена цибуля... Але найбільше його дратувало те, що Саї «не соромилась своєї поведінки, навіть пишалася нею; прикидаючись пригніченою через брак індійського національного коріння, тим самим вона ніби підкреслювала свій статус. Саме критикуючи себе, картаючи, вона домагалася зворотного ефекту. Не падала, а підносила!» [4].

Папаччі, Королівський Ентомолог у Сільськогосподарському інституті, вважав шестимісячне стажування у Відні одним із найяскравіших епізодів свого життя. Свідченням цього була незмінна фотографія на туалетному столику, зроблена у віденському фотоательє. Культивування європейськості підкреслювалося зовнішнім виглядом (попри спеку «незмінно носив добре відпрасований костюм-трійку і золоті кишенькові годинники»), манерою поведінки («(...) він був сама чарівність, сама світськість (...)»), пожертвуванням грошей на сирітські притулки та лепрозорії. Протягом життя Папаччі відшліфовував образ європейські «витонченого, щедрого, добродішного чоловіка» [4]. Однак наодинці з дружиною та дітьми він перетворювався на чудовисько. Винуватцем «хандри» та раптових спалахів люті Папаччі вважав нічного метелика, не названого на його честь. «Її злий дух – сірий, волохатий, з незвичайно густими синіми волосками – мешкав у кожному будинку, де йому доводилося жити. Він мучив його самого, його дітей і дітей його дітей» [4]. Подібне «виправдання» лише підкреслювало властивий йому жовчний характер та наголошувало на штучності «європейськості» Папаччі.

Індійських англофілів – суддю Джемубхаї Попатлал Пател та Королівського Ентомолога Папаччі – об'єднує європейська освіта, захоплення європейським способом життя, відчуття чужості у рідній країні, а також різко негативне відношення до індійських жінок. На їх думку, «індійська дівчина не може бути настільки ж красивою, як англійська». Потворність подібних поглядів є наслідком колоніального виховання. Звідси жагуча ненависть Джемубхаї до Німі, яка «кидала виклик його амбіціям». З погляду судді, його дружина – це «безініціативна нікчема, ні на що не здатна». Буквально все викликало у судді шалений напад агресії: «різкий запах червоного масла для волосся – суддя болісно реагував на нього, відчуваючи як удар», браслети / «дурні брязкальця» дратували своїм побрязкуванням, яскраві кольори – жовтий, рожевий – розцінювалися як «ідіотська манера одягатися», прищі на обличчі сприймалися як чергова образа. Вердикт: «Не вилазь з будинку, не лякай людей». Наслідком постійних принижень стала «абсолютна пригніченість та загальмованість» Німі, яка з кожним роком тільки збільшувалася. Міра її страждань виявлялася в цілковитій занедбаності та неохайності: «До дзеркала не підходила, тому що не бачила в ньому себе. (...) Одягатися і розчісувати волосся? Це заняття для тих, хто щасливий і кого кохають» [4]. Єдине, що об'єднує цих людей – взаємна

відраза, яка набула таких масштабів, що «вони перетворилися в придатки до цього всепоглинаючого почуття, яке за інтенсивністю можна порівняти із взаємною ненавистю націй та рас» [4].

У романі Арундате Рой «Бог дрібниць» постає образ успішної / працюючої індійської жінки Мамаччі, якій вдалося відкрити консервну фабрику. Папаччі / чоловік не допомагав, оскільки «вважав подібну справу негідною для колишнього державного службовця високого рангу». Крім того, йому страшенно не подобалося, що «його дружина раптово опинилася в центрі уваги» [6]. Подібне ставлення вперше виявилось у Відні. Дружина прагнула навчитися грі на скрипці, але дуже швидко змушена була відмовитися від уроків. Причиною стало невдоволення Папаччі, який дізнався від педагога, що його дружина «виключно обдарована» і в майбутньому «може стати справжньою солісткою». Наслідком неприйняття успіхів Мамаччі стали щоденні побиття латунною квітковою вазою. «Лупцювання не були новиною. Новиною була частота, з якою вони почали відбуватися» [6]. Син Чакко припинив езекуції батька, однак з того моменту і до кінця своїх днів він не сказав Мамаччі жодного слова. «У ті вечори, коли очікували на гостей, він сідав на веранді і починав пришивати гудзики до своїх сорочок (...) бачите, мовляв, як вона про мене піклується. В якійсь, хай і малій, мірі йому вдалося ще більше дискредитувати в очах жителів Айеменама образ працюючої дружини» [6].

Для індійських англофілів найбільшнім була їхня пам'ять. Безліч випадків – болючих, принизливих – ретроспективно давали про себе знати. Спогади з'являлися несподівано і псували вже здавалося б визначене життя. Наприклад, Джемубхаї на схилі літ пригадав побиття невідомого йому індійця натовпом хлопців біля пабу і свою ганебну втечу. Він «прошмигнув в орендовану кімнату», не допомігши і навіть не викликавши поліцію. Найкращими ліками для боротьби зі спогадами стають забуття, мовчання, брехня: «Побудоване на брехні є міцним та стійким. Правда підриває підвалини, руйнує. Відмовся від брехні – і розсиплеться минуле, потягне за собою сьогоднішнє» [4]. Джемубхаї і подібні до нього обирають мовчання як своєрідний захисний механізм: «Ні до чого стримувати свою гордість, схилитися до мелодрами, жертвувати гідністю, оголювати своє серце. Щоб його зжерли?» [4]. Однак судді все одно довелося «заплатити» спогадами за своє побудоване на брехні і мовчанні життя.

Близькими до судді Джемубхаї в романі «Спадщина втрачених» є образи Лолі, Ноні та місіс Сен. Їх об'єднує схиляння перед іншими культурами. Лола, Ноні – англофіли, місіс Сен – пристрасна прихильниця США. Письменниця, розмірковуючи про цих персонажів, наголошує на тому, що таких людей – палко закоханих, скажімо в Японію або Індію, вона неодноразово зустрічала в США та різних західних країнах. Причини такого захоплення різні, але спільним виявляється бажання вийти за межі свого існування. Лолі, Ноні та місіс Сен об'єднує не тільки любов до інших країн, а також скептичне ставлення до Індії, яка, на їх думку, не має особливих шансів на щасливе майбутнє: «Ніколи тут миру не було. Коли ми приїхали, пам'ятаєш, Калімпонг

гудів, як вулик. Шпигун на шпигуні. Китайці називали його гніздом антикитайських екстремістів» [4]. В їх уяві Індія – це «птопающий корабель».

Подібні персонажі репрезентують особливий різновид англофільства. Поклоніння англійському способу життя реалізується за допомогою різного роду дрібничок (насіння броколі, привезені з Англії, делікатні вироби фірми «Марк і Спенсер», повне зібрання Джейн Остін, англійський фарфор «Веджвуд» в їдальні, бляшанка з-під конфітюру із написом золотом «Постачальник двору Її Величності королеви») та щоденних ритуалів (щовечірні ритуали новин Бі-бі-сі, перегляд «Народженого в маєтку» або «Так, пане міністре»). Лола після відвідин доньки Піксі, яка працює в Англії репортером на Бі-бі-сі, привозить із собою переповнені валізи – «Мармай», бульйонні кубики «Оксо», сухі супи «Кнорр», «Афтерейт», «клубні» нарцисів, огірковий лосьйон «Бутс», білизна «Марк і Спенсер». В цих речах – «квінтесенція англоманства», «англізованості».

Таким чином, сучасні англо-індійські письменниці порушують у своїх творах питання щодо актуальності існування такого явища як «втрачена ідентичність». Вони наголошують на тому, що відмова від національної ідентичності на користь іншої незмінно призводить до руйнації особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андерсон Б. Воображаемые сообщества. Размышления об истоках и распространении национализма / Б. Андерсон; Пер. с англ. В. Николаева; Вступ. ст. С. Баньковской. – М. : «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2001. – 288 с.
2. Гнатюк О. Прощання з імперією: Українські дискусії про ідентичність / О. Гнатюк. – К. : Критика, 2005. – 528 с.
3. Грицак Я. Страсті за націоналізмом: стара історія на новий лад. Есеї / Я. Грицак. – К. : Критика, 2011. – 350 с.
4. Десаи Киран. Наследство разоренных [Электронный ресурс] / Десаи Киран. – Режим доступа: <http://padabum.com/d.php?id=196839>
5. Культурология. Энциклопедия. В 2-х т. Том 1 / Главный редактор и автор проекта С.Я.Левит. – М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2007. – 1392 с.
6. Рой Арундати. Бог мелочей [Электронный ресурс] / Рой Арундати. – Режим доступа: http://royallib.com/author/roy_arundati.html
7. Саїд Е. Культура й імперіалізм / Е. Саїд. – К. : Критика, 2007. – 608 с.
8. Сервье Ж. Этнология / Ж. Сервье. – М. : ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2004. – 158 с.
9. Скороходова Т.Г. Англофильство бенгальских интеллектуалов: путь к себе от признания Другого [Электронный ресурс] / Т.Г. Скороходова. – Режим доступа: http://vphil.ru/index.php?id=776&option=com_content&task=view
10. Тлостанова М. Эра Агасфера, или Как сделать читателей менее счастливыми [Электронный ресурс] / М. Толстанова. – Режим доступа: <http://magazines.russ.ru/inostran/2003/1/tlost.html>

11. Фергюсон Н. Империя: чем современный мир обязан Британии / Н. Фергюсон. – М. : Астрель : CORPUS, 2013. – 560 с.

Современные глобализационные процессы отличаются размахом и интенсивностью. В связи с этим особую актуальность приобретают проблемы идентичности. Отсутствие единого определения понятия «идентичность» связано со сложной природой данного явления. В статье основное внимание будет сосредоточено на исследовании такого феномена как «утраченная» идентичность. В индийской колониальной истории появление индейцев с «утраченной» идентичностью связана с британской политикой «англизации» определенной прослойки индийского общества. «Англофильство» индийских гражданских служащих и их отказ от национальной идентичности актуализируются в романах современных англо-индийских писателей. Киран Десаи в «Наследстве утраченных» и Арундhati Рой в произведении «Бог мелочей» акцентируют внимание на негативном влиянии «англизации» на бывших жителей индийской колонии. Писательницы подчеркивают, что англофилы оказываются нежелательными анахронизмами постколониальной Индии.

Ключевые слова: глобализация, идентичность, англофильство.

Modern globalization processes differentiate in scale and intensity. In this regard, identity problems acquire particular relevance. There is no single definition of “identity” due to the complex nature of the phenomenon. In the article the main attention will be focused on the study of this phenomenon as “lost” identity. In the Indian colonial history, emergence of the “lost” identity is associated with the British colonial policy concerning certain group of Indian society. Modern Anglo-Indian writers explore the specific features of “anglophility” of Indian civil servants and their rejection of the national identity. Kiran Desai in “The Inheritance of Loss” and Arundhati Roy in “The God of Small Things” focus on the negative impact of British policy for former residents of Indian colonies. The writers affirm that anglophiles turn out to be the undesirable anachronisms of post-colonial India.

Key words: globalization, identity, anglophility.